

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyestartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

TELEKI-KÖNYVTÁR.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,
és J. Haasensteint és Vogler Bécsben (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik a lap

minden szerdán és szombaton reggel

NAGY FÉLÍVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt.

Félévre 2 „

A m.-vásárhelyi jogakadémia, és tanügyi állapotaink.

II.

Azon egyetlen menedék azonban, mely — mint múlt cikkünkben látók — a m.-vásárhelyi jogakadémiát továbbra is fent tarthatná, értjük az érdeklettek részéről nyújtandott anyagi segélyt, tanügyi állapotaink következtében, ma már úgy szólva az erdélyi részek minden prot. felsőbb tanintézetére nézve nélkülözhetlen életkérdés, mert határozottan ki merjük mondani, hogy protestáns főtanodáink — az egy nagyenyedi kivételével — mostani anyagi erejökkel, mint valódi főtanodák tovább fön nem állhatnak.

Köztudomásu dolog, hogy az erdélyrészi prot. főtanodák tanszervezete (különleg értjük, — a tanítás belső szervezetről ezuttal nem szólnunk) majdnem ugyanaz ma is, mint ezelőtt egy évszázaddal. Az u. n. tanárok (600—900 frtnyi fizetéssel ellátva) vezetik a felsőbb tanulók oktatását; a felényi fizetéssel ellátott segéd-tanárok (a Thun-rendszer szülöttei, midőn minden főtanoda ennyi, meg annyi „tanárt” kelle, hogy kimutasson) a közép osztályokét, — az u. n. tanítók pedig (végzett theológusok, kik — az erdélyi superintendenciában káplán-rendszer nem lévén — mint ilyenek várják be az időt, midőn lelkészi állomást nyernek) az alsóbb osztályok oktatását végzik, évi két-háromszáz frt fizetésért. A tanulók legnagyobb része az intézetben lakik, a mint a felsőbb tanítók és az osztály-tanítók magán-tanítványai. Egy-egy főtanodánál (mely kollektív név alatt értjük az elemi tanodát — 3—4 osztálylyal, — a középtanodát — 6 osztálylyal — és az u. n. bölcselmi tanfolyamot, két osztálylyal, tehát összesen tizenkét osztályt, a majdnem minden tanodánál szükséges néhány párhuzam osztályt nem is számítva.

Látni való, hogy a tanerők ellátásának régi módszere ma teljesen tarthatatlan. A változó tanítók, kik plane törvényeink szerint egy azon tanodánál nem is maradhatnak 2 évnél tovább; kiknek teljes igyekezetüket oda kell fordítaniok, hogy minél előbb állandó lelkészi állomást nyerjenek s a mellett a lelkészi szigor-

latra készülnek s így kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy valódi tanítókká váljanak, ha egyáltalán válhatnának ily körülmények között; — az u. n. segéd-tanárok, kiknek állomásuk szintén nem állandó, nem biztosított s évi 400—500 frttal honoráltatik: mindenre inkább nyújthat kilátást, mint a mi épen a föladata lenne a gymnasiális nevelés tanmódszerű és sikeres vezetésére. Mert akár elméletileg, akár gyakorlatilag tekintjük a kérdést: a valódi nevelést és oktatást csak is állandó és anyagilag is biztosított tanerőkkel lehet sikeresen fogatosítani.

Az eddigi u. n. rendes tanárok mellé tehát, a változó tanítók és nem állandósított segéd-tanárok helyett, mulhatatlanul épen olyan állandó, rendes tanárok adandók, mint ők magok. Minden főtanoda tehát, ha valóban akarjuk, hogy az maradjon, minden osztályra csak egy tanerőt számítva, legalább is tizenkét tanárral kell, hogy bírjon, — ellenkező esetben nem csak, hogy céljának meg nem felel s így magában összeomlik, hanem az állam részéről felállítandó ilyeszerű iskolákkal a versenyt ki nem állja, sőt a törvény követelményeinek meg nem felelve be fog, be kell, hogy zárassék, meg kell, hogy szüntessék. E felől nincs is, hogy miért sokat kétkedjünk és vitázzunk, ez „az idők és tények kérielhetlen logikájának természetes folyománya.”

S ha már most ez. előzményeket elfogadjuk s ezek nézponjtjából vetünk egy tekintetet egy ilyeszerű „főtanoda” lehető kiadásaira: az eredmény a következő:

Mindenben csak a lehető legeslegcsékebb mértéket alkalmazva, sőt a tanerők közti eddigi különbséget is megtartva némileg, s hat tanárt 1000, hármat 800 és hármat 600 frttal számítva: a tanerők fizetése évenként tesz 10000 frtot. Számítsunk ehez 1000 frtot taneszközökre és az iskola-épület fönntartására; 500 frtot a könyvtár gyarapítására, 100 frtot a vegytani, 100-at a természettani eszközökre és 300-at mellékes kiadásokra, s mindezek összesen tesznek 12200 frt = tizenkétezer kétszáz frtot, azaz kétszáz és néhány ezer frt tőke évi kamatját.

Hol vannak ezen kívül a rajz-tanár, az írás-tanító, a gymnasticus, a zene- és énektanító, a tanodai kórház,*) az igazgatói tisztelet-díj, az ösztöndíjak és más jutalom-díjak (könyvek, pályadíjak stb.) kiadására szolgáló tőkék, melyeket felettébb csekélyre számítunk, ha állítjuk, hogy az erdélyrészi viszonyok szerint egy csak megközelítőleg berendezett „főtanoda” jelenleg legalább is kétszázötvenezer frtos alaptőkét igényel.

S melyik főtanodánk bir ennyivel? (a n.-enyedit nem számítva) — egyik sem!

Látszik tehát, hogy jelen cikkünk homlokán kimondott állításunk nem csak állítás, mert magában is áll az.

De ez igazságnak következménye is van, melyet lássunk egy következő alkalommal.

Dürczkölő.

Udvarhelyszéken megnyílt a néptanító képezdei nyári tanfolyam. Mint halljuk: a katolikus és unitárius tanítók tömegesen megjelentek. A reformátusok közül alig egy pár. Ezek is, csak ugy azt mondják, tudták meg: hogy Udvarhelytt tudományt árulnak ingyen. Valjon ezen tanítványok óramulasztásáért kit kellene megessapni. Vagy miután botbüntetés — legalább papíron — el van törölve, kit szégyenpadba ültetni? Ha az illető elmaradottaknak meg volt rendelve, a megjelenés nagy mulasztást követtek el. Ily ritka alkalmat tüzen-vizen, sőt ha péter-késsel**) állják is utjokat, fel kell vala használni. Vagy, karácsonkor, majd ha fagy, akarnak megjelenni. Vigyázzanak, ne hogy mit egykor más, most magok építsék föl „Székely bánja” várát.

* * *

A nagy elemi csapások nem csak magokban de következményeikben is veszélyesek, vagy legalább alkalmatlanok. A vihar romboló hatalma alatt, nem csak az emberek vetése lesz oda; de egy csomó csuszó mászó féreg buvik elő. Így áll a dolog a háborúval is. Nem csak a szöghajfűrtök mervednek el, vér s tapodó portól, de a háboru hulladékaiból élősködő állatok is elszaporodnak. Aztán a mi a bajt még öregbíti, az hogy Európának is megvannak a maga közöszgyei. Mert ha Tisza K. és Horn interpellációjának, meg Pesten a Beleznanay kertben tartott béke-kongresszusnak sikerült is megvédeni Magyarországot semlegességét a kiütött háborúban, de azt nem viheték ki, hogy ennek rezgését ne érezzük mi is. Az ár elé gátot vetettek — legalább ők úgy hiszik —; a háborút helyhez kötötték — ki ne

*) Főtanodáink mellett vannak ilyenek.

**) Székely szó = nagy kés szurony.

vet itt? — de következményei még is eljutottak hozzánk. A „M. P.” írja, hogy ezután minden nap megjelenik. Ha eddig is csak vízenyós cikkekkel, pletykával, nyiltérrel, „bolhás nyilatkozással,” s Tisza László beszédeivel volt képes megtölteni lapját, mit fog tenni ezután? Aesopus ez alkalomból is felkiálthatna: „Quid sit futurum si liberos creavit?”

* * *

Ex tanár P. Szathmári Károly közelebből azért szólalt fel az országgyűlésen, „nehogy hallgatásából azt magyarázzák ki, mintha ő a meggyékről szóló t.javaslat titkos bámulója volna.” Kár volt ezért tüdejét fárasztani, mi azon kívül is jól tudtuk, hogy nem bámulója annak, a mi igaz; jól tudtuk, hogy ő is a napitapsokból élő turkások közé tartozik. Jó etyepetyét kívánnunk hozzá — hanem ugyan meg nem hizik e kőményes levestől.

* * *

Azok, kik a jelen háborútól azért félnek, mert azt hiszik, hogy általa az európai politikai egyensúly megbomlik, vigasztalódjanak meg, vetkezzék le eziránti aggodalmukat. — A helybeli egyenlőségi kör, azon mintegy 11 főre menő száma, mely a közelebbi közgyűlés alkalmával a meggyerendezésről szóló elfogadott t.javaslat ellen akkora lelkesedéssel demonstrált, remonstrált és protestált, e csapástól is meg fogja menteni Európát. Hiszen belevegyülni a diplomácia dögába épen ugy jogkörébe vág, mint irányt adni az összegyűlt honatyáknak. Csak rajta, lelkes polgártársak, mitse törődjenek önök azzal, ha az értelmes honfiak mosolyogva így kiáltanak fel: ugyan nem restellik önök egy egész társulatot ily éretlen föllépéssel kompromittálni. Abból se csináljanak sokat, ha reá találnak mutatni azon mesére, mely a következő tanuságon végződik: „sutor ne ultra crepidam.”

* * *

Pávai V. Elek (nem a tudós, hanem a tudatlan) a mőta sátorfáit városunkból a világ közepére, N.-Enyedre, költöztette, szörnyű átváltozáson ment keresztül. Mi itt mindnyájan televér jobboldalinak tudtuk őt, s ime, Alsó-Fehérmegyéből azt a tudósítást vettük, hogy a közelebb lefolyt bizottmányi gyűlésen oly lelkes diktőt mondott az országgyűlésen most szőnyegen forgó t.javaslat ellen, hogy a jelenlevő bizottmányi gyűlésen csupán N.-Enyed város főjegyzője: Vajna Adám volt az, ki komolyan maradt, és a nagy szónok lelkes passusaira fejével helyeslést bolintott. Idevaló ismerősei csodálkozva kérdék, hogy mi lelte e nagy férfiut, nadragulyát ett-e, vagy a szivárványon bujt keresztül? Egyiket sem tette. E jelenségnek magyarázata az, hogy míg itt volt, nagy érdemű hazánkfi, boldogult Dósa Elek tollaival takarózott: ezek a tollak most már lehullottak s turpissága fedetlen maradt. Azt is hallottuk, hogy nevét: Pávai V. Elek, Szajkói V. Elek-re akarja változtatni.

* * *

Tiszteletes János Lajos ákosfalvi kath. lelkész ur épen most találta ki a felekezeti iskolához építésének vadonat új módját. Valjon nem kér szabadalmat rá?

A felekezeti iskolát építette eddig a felekezet. A községit, a község. A lelkész ur most kifundálta, hogy néhány, többnyire református székel birtokos katolikus felekezeti iskolát építsen, az építendő falu házzal egy fedél alá, korcsmai haszonbéri jövedelméből. Sőt tovább ment, folyamodott e tekintetben a tisztséghez. Az igaz, hogy egy második tanítóságra, hol az elemi iskolákat végzett növendékek folytathassák tanulásukat, égető szükség van; már volt ki ezt meggondolja; de hogy 3 vagy 4 kath. gyermeknek, felekezeti iskolát a székel ref. birtokosság építsen, mert a felekezet arra „tehetetlen:” ez merész gondolat, magas röptű ész kifolyása. Erdetiségben csaknem az együgyűségig megy.

Kedves tiszteletes ur! Ennél bizony lehetett volna okosabb dolgon is törni fejét; vagy eszélyesebb eljárást követni azon értelmes székel atyafiakkal szemben, kik megmutatták, hogy készek áldozni. Ma már nem igen lehet terro-

rizálni, még a pápa sem vala képes erre; ma kápáczítani kell, s nem ingerelni. Valjon melyik tisztség fogja elhatározni: hogy magán vagyonából, valaki ezt vagy amazt, vagy épen felekezeti iskolát építsen? Aztán jobb szövetségben is indulhat vala utnak, t. ur a nevelés szent czélja felé; mert kik egyszer eljártszották hitelüket nem hisznek azoknak többé, ezt rég megérték. A hitel nem olyan természetű mint a haj, meg a köröm, hogy mindannyiszor újra nőjön. Tiszteletes urat még saját hívei sem követik a most választott irányban, pedig hogy gyermekeik tanuljanak, s növekedjenek a jobban, arra mindnyájan, hitkülönbség nélkül, vágyván vágnak.

— **Országgyűlés.** A képviselőház, m. hó 26-án tartott ülésében a köztörvényhatóságokról szóló t.javaslatot végképpen megszavazta 150 szóval, 101 ellen. Megszavazta ugyan ekkor a belügyminiszter által kért 162,000 frt póthitelt, közbiztossági célokra; valamint a kultuszminiszter által, a folyó évi kiadások fedezésére szükséges póthitelről szóló törvényjavaslatot is. A 28-iki ülésében gróf Andrássy Gyula felelt azon interpellációkról, melyeket a monárkhia semlegességét illetőleg Tisza K. s Magyarország külön semlegessége ügyében Madarász intézett az összes kormányhoz. A béke és háboru kérdésében nem tett leleplezéseket, a mintilyeneket nem is várt okos ember; hanem annyit mondott a mennyit kellett, hogy a koczkan álló érdekek nagysága áthasson minden hallgatót. El mondá: hogy neütrálisok vagyunk, s azok is akarunk maradni; de ez nem azt teszi, hogy összedugott kézzel, remegve várjuk a történeudóket; hanem mint szabad nemzetnek illik, erőnket kifejtve arról gondoskodjunk, hogy ia birodalom biztonsága, függetlensége, a háboru esélyei áltálveszélyeztetve ne legyenek; gondoskodjunk arról, hogy a birodalom érdekei ne függjenek senki jó akaratától, hanem annak saját erejétől. A miniszterelnök határozottan tagadott minden oly törekvést, mintha valaki a monárkhiában, az elveszett németországi állás visszafoglalására gondolta. E nyilatkozatot Tisza K. s vele az egész ház örömmel és teljes megnyugvással vette tudomásul. S nem is ok nélkül. A ki e nyilatkozatot hallotta: az Magyarország önállásának esorbitásáról, s európai sulyának feladásáról, józan észszel nem szólhat; nem mondhatja: hogy „nincs vesztetni valónk.”

Ezután két t.javaslat terjesztetett elé, melyek mult számunk távsürgönyében már vannak évíntve. Itt csak azt kívánjuk utánpótolni, s illetőleg kiigazítani, hogy a honvédek létszáma, az első t.javaslat szerint, nem 150, hanem 130,000 főre emeltetik. A t.javaslatok azonnal kinyomattak, s még az nap délután tárgyalattak.

Az ülést megelőzőtt zárt tanácskozásban, a a miniszterelnök kijelentette: hogy a király az országgyűlés ez ülésszakát szombaton vagy hét-főn berekesztzeni, s egyúttal az ujat megnyitni szándékozik. E közlést a ház helyeslő tudomásul vette.

A városi képviselőtestület

jul. 30-dikán ülést tartván, a jegyzőkönyv hitelesítése után, a XXII—XXX-dik szentesített t.cikkek hirdettettek ki. Ezután Danzinger S., várbeli kocsmáros abbéli kérelme jött szőnyegre, hogy, miután ő kizárólag a katonaságnak mér szeszes-italokat: a városi szesz-fogyasztási díj alól mentesítessék. E kérelmével már egyszer elutasítván a város részéről, felfolyamodott a belügyminiszterhez, ki ugyan helyben hagyta ez elutasítást, fölszólítá azonban leiratában a város közönségét, hogy, ha netán régebbi szerződés léteznék, mely a várbeli bérlet a városi rovatatok alól mentesitené, vagy e nélkül is „kivételes eljárást” kövessen a bérlettel szemben, miután óhajandó, hogy a katonaság fogyasztási díjak alá ne vettessék, s a fogyasztási díjnak, legalább egy része, elengedhető lenne. Ugyanezen alkalomból folyamodott az említett bérlet a n.-szeheni hadparancsnoksághoz is, ugyanily értelemben, mely folyamodását a hadparancsnokság ajánlatlalt fölterjesztvén a belügyminiszterhez: ez szintén ajánlatba hozza, hogy a várbeli kocsmabérlet a díjfizetés alól egészben, vagy részben mente-

sítessék, A képviselőtestület azonban, miután a várbeli kocsmában nem csak katonák, hanem városi lakosok is fogyasztanak, — sőt a katonaság legnagyobb része a városon lakván: különben is, a városon díjazott pálinkát fogyaszt, — s miután főkép a várbeli kocsmárosnak a várparancsnoksággal kötött szerződése határozottan kifejezi, hogy „haszonbérlet köteles az állami adókat és városi rovatatokat üzlete után hordozni: mindezen okoknál fogva a képviselőtestület fölír a belügyminiszternek, hogy nincs azon helyzetben, hogy e kérelemnek eleget tegyen. (Ugyis eléggé meg van már is e díj-szedési jog nyírbálva..)

Nagy Márton, szentkirálybeli negyedfelügyelő, ez állomásáról lemondván: helyébe, titkos szavazat ntján, Simon Lajos választatik meg 22 szóval, 10 ellenében.

Az 1867/8-beli marhavészek s ezeknek folytán betiltott baromvásárok és megszakadt közlekedés következtében több városi haszonbérletnek elengedéseket szavaz meg a képviselőtestület; így: Farkas Samu, korcsmabérletnek, 21 frt 18 krt; Szöllősi és Wagner, szentmiklósiteczai favám-bérletnek 25 frtot; Vári Dániel, szemét-vám-bérletnek 50 frtot; Nagy János, vásár-vám-bérletnek 50 frtot, — id. Reich Károly, sztgyörgyteczai favám-bérletnek pedig, kérelme hibás volta miatt semmit.

Kovács Soma, népszámlálási elnök igazolt számadást nyujtván be a keresztülvitt népszámlálás költségeiről, mely szerint az előirányzott 1000 frtból, 891 fit költség után, fönmaradt 109 frt: a képviselőtestület az elnöknek pontos és fáradságos működéseért 150 frt tisztelet-díjat szavaz meg.

Az őszi hadgyakorlatok számára egy mult alkalommal átengedett „mészárosok réjtjének” hadtani megvizsgálására a hadparancsnokság részéről egy műszaki tiszt küldetvén ki: ez átírt a városnak, többrendbeli kérdést intézvén hozzá, u. m. 1.) mennyi időre, és netalán mily feltételek mellett hajlandó a város e rétet állandó tábor-helyül átengedni? 2.) Megengedtetik-e ott sánczolások, építések, kutatások sat. megtétele? 3.) Vizár esetében más, körülbé fekvő magasabb (magányosok birtokában levő) helyekre vonulhat-e onnan a katonaság? 4.) Szükség esetében a város és határ más részein is szabadna-e a katonai gyakorlatokat végrehajtani és mily kár-térítés mellett? 5.) Hajlandó-e a város állandó táborhely ide-tétele folytán szükségessé válandó kórház föl-állítására? 6. Öt-hatezer ember és mintegy 1000 ló teljes ellátását és élelmezését elvállalná-e a város szerződésileg? 7. Atengedi-e a város az u. n. „Somos-tetőt” hadmiveletek számára? — A képviselőtestület bizottmányt nevezett ki, mely ez átirat fölöl véleményt terjesszen sürgősen eléje.

A képviselőtestület egy mult alkalommal elhatározta, hogy az őszi hadgyakorlatok alkalmával szükségeltető fa-mennyiséget kiszolgáltatja a katonaságnak, s már akkor útasította a tanácsot, hogy a fát ki is szolgáltatassa. Az illető tanácsos ur a már egyszer ellátott, tárgyat jónak látta ismételve tanácskozás alá bocsátani (holott csak az utasítást nyert tanács intézkedését kell vala kikérni,) — a gyűlés azonban általános derűtség közt figyelmezteté a tanácsos urat, hogy eltévesztette az utat.

Az u. n. Fischer — meg Staibl-féle pótlaktanyák vég-használhatlansági állapotba jutván; az illetők pedig többszöri fölszólítások dacára sem mutatkozván hajlandóknak az épületek jó-karba helyezésére: a város azon veszélynek van kitéve, hogy az itt állomásozó katonaság egy része máshova tétetik át, mi a pénzforgalmat tetemesen csökkentené. Az illető előadó a most eladás alatt álló Nagy Mihály-féle szt-király utezai telkeket véli csak is oly helyiségeknek, hol ideiglenes-laktanya rendeztethetnék be. Egy szakértő bizottmány meg is vizsgálta ama házakat (4-et), melyeknek áruk 16,000 frt lenne, s melyek 4—5 ezer forinton átalakíthatók lennének, ugy hogy már ez ősön pótlaktanyául szolgálhatnának, az állandó laktanya fölépülte után pedig, akár valamely közhasználatra fordíthatnának akár pedig egészben vagy részletekben eladva: kamatostól behajtanák a rájuk fordított költséget. Az idő elhaladván: a gyűlés nem végezhető be

e vásár fölötti vitát, melyet tehát elhalasztott az öt nap múltán ismét összehívandó ülésre.

—1.)*

Egy kis helyreigazítás.

Maros-Vásárhely, aug. 2.

T. szerkesztő ur! Lapja legközelebbi számában egy háromszéki levél jelent meg, melynek a zágoni iskolával foglalkozó része úgy értelmezhető, hogy ezen iskola jövő sorsa felett a magyarói zsinat határozott, és e határozat szerint a zágoni iskola felekezeti marad.

En nem voltam jelen a zsinaton; nem tudom mit csinált a zsinat. De azt tudom, hogy ha a fennebbi közlemény való: úgy a zsinat törvénytelenül cselekedett.

Az egyh. főtanács nem tette át a zágoniak fölterjesztését a zsinathoz azért, hogy ez a fölött határozzon. A zsinat egyszerűen megbízott az egyh. főtanács által azzal, hogy adjon véleményt azon elveket és módokat illetőleg, melyek szerint felekezeti iskoláink megtartandók vagy községekké átalakítandók lesznek.

A competens egyh. főhatóság, mely törvényeink szerint hivatva van iskoláink ügyeiben határozni, nem a szent zsinat, hanem az egyházi főtanács.

Miután a határozathozatalra jogosult főhatóság nem a zsinat, és miután a zsinat azt sem mondhatja, hogy specialiter a jelen esetben megbízott volna e jog gyakorlataival: világos, hogy — ha a zágoni iskola ügyében határozott — törvénytelenül cselekedett.

Az egyh. főt. a zsinati vélemény tekintetbevételével megállapítandja végleg azon elveket, melyek felekezeti iskoláinkra nézve, mérvadók lesznek. A zágoni iskolára alkalmazza ez elveket, s akkor a zágoniak fölterjesztése illetékesen el lesz döntve jobbra vagy balra. A sz. zsinat ne ringassa magát azon hitben, hogy ez ügyet már eldöntötte; a zágoniak pedig ne ijedjenek meg a zsinati enemi határozatoktól; mert még eddig minden próbálgatott rivalizálás dacára erdélyi superintendentiánkban egyh. legfőbb hatóságunk a m. egyh. főtanács.

KÜLFÖLD.

△ Még mindig a diplomácia beszéltet magáról első sorban. A hadsapatok ugyan folyton tömörülnek s egymással szemben foglalnak állást, az ahoz értők azonban nagyon valószínűnek tartják, hogy e hó 10—15-ke előtt nem kerül a sor elhatározó összeütközésre, amaz apró előőrsi csatározásokat leszámítva, melyek hírüladásában a porosz hivatalos táviratok, közmondásos orosz szerénységgel, mindig az ellenfél vereségéről s nagyobb veszteségéről tudósítanak, míg a poroszok részéről még jelentéktelen sebesülések is csak ritkán fordulnak elő. Különben, ha francia tudósításokat vennénk: azok is valószínűleg ugyanezen taktikával élnek.

Sokkal általánosabb figyelmet vivott ki maga számára a „Times“ egy porosz-eredetű közleménye, mely szerint a francziák császára a porosz királyt az utóbbi években többször megkínálta volna véd- és daczszövetséggel azon czélból, hogy Belgium és Luxemburg Franciaországba, a dél-német tartományok pedig Poroszországba kebeleztessenek. E végre Franciaország segítségét igért volna Poroszországnak Ausztria és szövetségesei ellen a viszontszolgálat fejében. E szerződési ajánlat, állítólag Benedetti, a berlini francia követ, saját kezeivel írva, a porosz tilos levéltárban lenne, melyet Bismarck, egy újabb távirat szerint, meg is küldött volna autograph másolatban minden hatalmasságnak, körülítalag vádolván be egyszersmind Napoleon „rabló politikáját.“ — A czél, melyet Bismarck ez ajánlat mostani napfényre hozásával el akar érni, világos: ama tagadhatlan rokonszenvet akarja megsemmisíteni, melylyel a semleges hatalmasságok, s mindenek fölött Anglia és Osztrák-Magyarország, és francia ügyek iránt viseltetnek.

*) A multkori képviselőtestületi ülésről közölt tudósításunkban a pálinka-fogyasztási díj haszonbérbe adásának árverezési napja tévesen áll augusztus 15-én, augusztus tizenhatodika helyett.

Jobban eléri-e áruló czélját, mint amaz egyszeri ügyvéd, ki, hogy halálos ellenségét megbuktatassa, saját magát vádolá be okmányhamisításért, ellenségét, mint bűnrészeszt szintén magával vélvén rántathatni — ez a jövő titka. Eddig ugyan nem sok siker mutatkozik, — sőt a legutóbbi hírek szerint még Oroszország semlegessége is mind valószínűbbé válik, legalább a sz.-pétervári hivatalos lap nyilatkozatai, a háborúról, sajdnem bizonyossá teszik a béke-kilátásokat, illetőleg a háború localisálásának reményét.

A francia-olasz szövetség minden oldalról érkező hírek szerint már megkötött és aláírt. Ha a francia fegyverek vereséget szenvednek Olaszország 150,000 harczossal segíti őket, kiknek felszerelésére Franciaország 100 millió francot biztosít. Olaszország egyelőre is átvesszi már Róma „védelmét“. A szövetség perfectiójára egy francia és katonai érzelmi minisztérium veszi át az ügyek vezetését. Az új cabinet feje híre szerint Cialdini tábornok lesz. Ha a kamra a minisztérium tervei ellen nyilatkoznék, úgy fel fog osztattatni. A kormány már roppant előkészületeket tesz a szerződés létesítésére. A hadügyminisztérium szabadságon levő hivatalnokai augusztus 1-re berendeltettek. A tüzés számára 10,000 ló és 1500 öszvér vásároltatik s főleg a katonai sütődékben fejtenek ki nagy tevékenységet. Medici tábornok Pallermóba utazott.

A római világi hatalomnak is meg vannak számlálva e szerint napjai. Beust gróf siet is jegyzékének Rómába küldésével, hogy még ott találja a tudósítás a csalhatatlan pápát, mely szerint az osztrák-magyar birodalom a concordatumot, mint kétoldalú szerződést, pápa részéről, a csalhatatlanság kimondása által, fölbonthattnak tekinti. Sie transit gloria mundi!

VEGYES.

* A provizoriumot Fiume számára Horvátország is elfogadván, újabb — július 28. — királyi rendelettel fogva a király biztos működése megszüntetik; kormányzó kinevezetése, s felelősségi bizottság szervezésére nézve előterjesztés kéretik; Fiume vármegye Horvát-Szlavon ország autonóm kormányzata alá bocsátatik. Teljes reményünk lehet, hogy a provizorium a végleges rendezés béfejezésére biztos szempontul fog szolgálni.

* A maros-vásárhelyi róm. kath. algymnasium Értesítvénye, 1869/70-iki tanévről, össze állítva Balázs Antal tanodai és finővelde igazgató által, szerkesztőségünkhöz is beküldetett. E szerint a tanoda összes népessége év végén: 116 főre megy, kik három egyházi négy világi, összesen hét tanár vezetése alatt állottak. A jövő tanodai évben, mikor az eddigi négy osztály még kettővel, 5-ik és 6-ikkal, szaporítottak, a beiratás, pót-ismétlő- és vizsgák október 1-jén kezdve, folynak 4-kén esti 6 óráig. A rendes előadások 5-ikén veszik kezdetüket. Tandij egész évre 2 ft o. é., fizethető két részletben, tanév elején, és közepén. Zenedij 2 ft egyszerre, a beiratások fizetendő.

* A maros-vásárhelyi dalárda folyó hó 6-án, szombaton, délután 1 óráig kezdve a városi nagyerdőn, a szokott helyen erdei mulatságot rendezend, melyre a t. cz. közönség egész tisztelettel meghivatik. Kellemetlen idő esetében, a mulatság másnapra halasztatik.

A rendező bizottmány.
* Öngyilkos ifjút — K. asztalos-segédet — temettek el városunkban, mult szombaton, ki némelyek szerint szerelmi bú, mások szerint zavart pénz-viszonyok következtében pisztoly lövéssel vetett véget életének. Mondják, hogy kedvesét, kivel már jegyben járt, szintén rá akarta venni, hogy vele haljon, de az nem volt elég regényes kedélyű a szerelem ez áldozatához. — Pár nappal ezelőtt ez esemény előtt, egy az ut mellett pénzét számláló szászt ölték meg — M. Szentgyörgy mellett — ismeretlen tettesek, s a hullát, földmetszett karokkal, otthagyták egy kerítés mellett. Szász-Régenben pedig két szántóvető öszszeveszvé, az egyik úgy megvágta a másikat kaszájával, hogy ez nem soká elvérzett. — A porosz háború-hírek híjában, ezek is elég véres ujdonságok.

* Szerdahelyi Kálmán és Prielle Cornéla művész párt, Nagy Mihálynak, a Dicső-Sz.-Mártonban lévő szintársulat igazgatójának, sikerült megnyerni két, hónap és hónapután tartandó vendégjátékra. Küküllőmegyének élvezetes két estélye leend.

—sz. Vendégművészeink előadás sorozata vége felé hajlik, s közönségünk, mintha kétszeresen kívánna e valóban ritka és kitűnő műélvben részesülni, tömegesen siet a nézőtér minden zugát elfoglalni. Igaz, az utóbbi napokban folytak le a jutalomjátékok is, nem csuda tehát, hogy a közönség sietett megjelenésével, virágözönnel s taps-viharaival kitüntetni kedvenceit. Bocsássuk előre, hogy vendégeink művészete ez utóbbi előadások alkalmával is minden fényoldaláról kitűnt, — de midőn a közönség és magunk ezen elismerésének hangot adunk: nem tehetjük, hogy egyszersmind sajnálatunkat is ne nyilvánítsuk a jutalom-játéki darabok választása fölött. Priell Cornéla asszony Lignerolles Luizát, Szerdahelyi Kálmán ur pedig a Szeleburdit választá, s valljuk meg őszintén, hogy mindkét darab képtelen, még a vásárhelyi közönség műigényeinek is kielégítésére. Amaz kétszer háromszor ismét kezdett ideg-szakgató rém-cselekvénnyel és husból-vérből álló embernek megfoghatatlan Lujzájával; emez bohózatos cselekménytelenséggel: csakis művészpárunk mesteri játéka mellett tarthat igvényt az elnézésre. De azért mindkét este igen jól mulattunk, kivált, miután az előbbi darabban, a vendégek mellett, Kassainé is érdeklődött, sőt hévvel játszott, főként a sirnál, — az utóbbiban pedig Takács, Dancz N. Fehérváriné s mindnek előtt Kassai mindent megtettek a közönség mulattatására. Kassai talán egy kissé túlzott — de erészt is mentheti magát — Szerdahelyivel. E két előadás közti estén a Lowoodi árvát láttuk, melyben Prielle Cornéla asszony valóban elragadólag játszott; Szerdahelyi is, a mennyiben alkalmazható egyéniségét Rochester mord jelleméhez. Meg kell itt említenünk Takácsot, ki az árva-házi felügyelő jelentéktelen szerepét ügyes alakításával valódi egyénné domborította ki. A többi szereplők is sikerrel működtek. — Tegnap este „A csacska nők“ ben léptek föl utólszor vendégeink, a Török-Gálfy-Horvát síremlék javára, szíveségből, reméljük nagy közönség előtt. S evel búcsút és legszívesebb istenhozzadot mondunk a tisztelt művészpárnak, kiknek nem tudjuk eléggé megköszönni a ritka műélvet, melyben oly pazarul részeltettek bennünket. Reméljük azonban, hogy ők sem távoznak elégedetlenül Vásárhelyről, mert közönségünk is, mondhatni páratlan kitartással látogató előadásait. — Isten velünk, a mielőbbi viszontlátásig! Adja isten!

* A néptanítók országos gyűlése és a taneszközök kiállítására már bizonyosnak tekintendő. A közoktatási miniszter e czélra 2000 forintot utalványozott. Buda város hatósága már régen 300 forintot, Pest városa 2000 forintot, a pesti takszár-pénztár 100 forintot, izr. hitközség 50 forintot adott a költségek fedezésére. Számos budapesti lakos pedig ingyen szállást ajánlott a szegényebb tanítóknak.

* Pestről azt táviratozzák a Wanderernek, hogy Andrásy Bécsből meghozta az engedélyt a technikai csapatok felállítására a honvédségnél. Gelich bizatott meg a tüzéség szervezésének keresztülvitelével, míg Vetter a tábor-kar főnökévé szemeltetett ki.

* A honvéd hadsereg fegyverkezése napról napra erősebben foly; két hét múlva már 120,000 ember fog harczkésznek állani. — Ezek közül 84,000-en az új készletű fegyverekkel lesznek felszerelve. A Weitzer-féle társzekerrel közelbb tettek próbát egy szakértő bizottság előtt s minden tekintetben igen czélszerűnek bizonyultak be. Az ily szekerek tizenkét osztályra vannak osztva. Az eddigi társzekeret két ló húzta, az újabb szekerek azonban sokkal nehezebbek. A 12 osztályba több, mint 60,000 tölény fér el.

Jegyzéke

a marosvásárhelyi kir. urbéri törvényszéknél f. év augusztus 6-án tartandó nyilvános ülésben előadandó ügydaraboknak.

Előadó ülnök Vlád Miklós által.
Gr. Mikes családnak Rusz Indrei e. p. Mátéfi Fe-

rencznek Besenyei Márton, Besenyei János és Szász István e. p. Özv. László Zsigmondnének Senlean Vaszi e. p. Mátéfi Ferencnek Debo Gligor és Gafta Tódor e. p. Sipos Györgynek Macskási Borbára e. p. gr. Mikes családnak Ruzs Mihaila e. p. Özv. László Zsigmondnének Nikita, Pnu Hiczu, Kindea Demian, Lázár Vaszi, Szentján Dumitru, Valce Filip és Balea Vaszi e. p.

Bécsi börzei árkelet.
(1870. július 30)

5% metalliques	59.—
5% nemzeti kölesön	59.50
860 államkölesön	87.—
Bankrészvény	647.—
Hitelrészvény	211.50
London	130.50

Ezüst	131.50
Arany	6.16
" 20 frankos	10.60
Földt. ment. kötvény erd.	66.—
" " magyarh.	70.50
" " horvát-slavon	—.—

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:
Horváth Gáspár.

HIRDETMÉNYEK.

HIVATALOS.

1897. 1870.

(65)

3—3

p. pr.

Árverési hirdetmény.

A maros-vásárhely sz. kir. város törvényszéke részéről ezennel közhirrétetik, miszerint a néhai ifj. Nagy Mihály hagyatékához tartozó ezen a városon a nagyszentkirály-utczában 123. 57. 1350. 1351-dik házszám egy a szegleten épülőfélben levő számnélküli ujház és telek valamint a rózsza-utczában 1310. házszám alatti épületes telek az örökösök kérése folytán önkénytes árverezés útján a legtöbbet ígérőnek a hely színén el fognak adatni következő feltételek alatt.

1. A 123. házszám alatt 277 □ öl kiterjedésű épületes telek folyó 1870. **augustus 12-én** délelőtt 9 órakor 2000 frt kikiáltási árban, az 57. házszám alatt 305 □ öl kiterjedésű telek a rajta levő kemény anyagból épült házzal ugyan folyó év **augusztus 12-én** 3000 frt kikiáltási árban.

2. Az 1350. és 1351. ház szám alatti épületes telkek, melyeknek területe egyenként 114 □ öl, kertjek nincsen, külön-külön folyó évi **augusztus 13-án** délelőtt 9 órakor egyenként 1500 frt kikiáltási árban.

3. Az 1310. házszám alatti rózsza-utczában épületes telek, melynek udvarterülete 110 □ öl a kerte pedig 120 □ öl, folyó évi **augusztus 16-án** 3000 frt kikiáltási árban.

4. A nagyszentkirály-utca vég szegletén az 1351. ház szám alatti telek szomszédságában fekvő kemény anyagból épült, de még be nem végzett több szobából álló ház szám nélküli nagy ház és udvar, melynek udvar területe 325 □ öl, a kerte pedig 800 □ öl, a hely színén kijelölendett határidőben folyó év **augusztus 17-én** 10,000 frt kikiáltási árban.

5. Venni szándékozó köteles a kikiáltási ár 10% bánatpénzül a bírói kiküldött kezébe letenni, mely a kissebbségbe maradottnak az árverés bevégeztével azonnal vissza adatik, míg ellenben a vevő által letett bánatpénz a leverés után általa rögtön készpénzben lefizetendő vételár fele részében betudatik.

6. Az egyenes ágbeli örökösök bánatpénz nélkül árverezhetnek, és pedig az örökségbeli részesedésük mértékéhez képest, mi 3000 o. frtba állittatik meg, ellenben a Nagy Katalin és Nagy Terézia, Kis Györgyné két oldalágbeli örökösök az egyenes ágbeli örökösökre megállított 3000 frt összevből rájuk szálalando részesülés mértékéhez képest szólhatnak az árveréshez.

7. A legtöbbet ígérő köteles a vételár hasonfelét az árverés bevégeztével rögtön a törvényszéki biztos kezébe készpénzül befizetni, mibe a bánatpénz is be fog tudatni; a más hason fele részét pedig köteles az árverés napjától számítandó 60 nap alatt a városi törvényszékhez befizetni, hogy az elárverezett összes telkekből bejövendő vételár felerésze távol levő k. k. Kiss Károlyina illetősége bentartásával, az örökösök között részesedésük mértékéhez képest leendő fölosztása végett az árverező biztos által a tömeggondnok kezébe adandó, a szentkirály-utczai épülő félben lévő nagy szegletház vételárának 2-ik hason felerészét pedig köteles vásárló a kitűzött 60 nap alatt ezen városi törvényszékhez befizetni, melyből a hagyaték, átruházási díj, és netaláni hátrálék, adók és költségek levonatván, a felesleg az örökösöknek leendő kiosztás végett távollevő k. k. Kiss Károlyina illetősége bentartásával a tömeggondnoknak ki fog utalványoztatni.

8. Ha vásárló a vétel árát a kijelölt határidő alatt be nem fizetné, az általa megvásárolt telek az ő költségére és kárára ujabban el fog árvereztetni s a netaláni károsodás a már befizetni kellett bánatpénz a vételár fele részéből fog fizettetni.

9. Vásárló a megvásárolt telek tulajdonosává csak is a vételár teljes befizetése után válik, mikor is a telek megvásárlásáról szóló átadási okiratot tulajdon jognyerés végett az örökösök minden további meghallgatása nélkül saját költségén betábláztatni szabadságában álland.

10. A vevő a megvásárolt telek utáni adókat és terheket 1870. július 1-ső napjától köteles hordozni; azonban a netán bérbe adva lévő telek jövedelme vételére csak is 1870. szeptember 29-én tul kezdve leszen feljogosítva ugy szintén köteles vásárló az árveréssel felmerülő költségeket és eladásból folyó kincstári díjakat sajátjából fizetni; végül

11. Az árverési jegyzőkönyvre s átruházási okmányra szükségeltető bélyegeket szintén vásárló hordozza.

Maros-Vásárhely várossa törvényszékének 1870. július 17-én tartott üléséből.

Dicső Lajos, h. elnök.

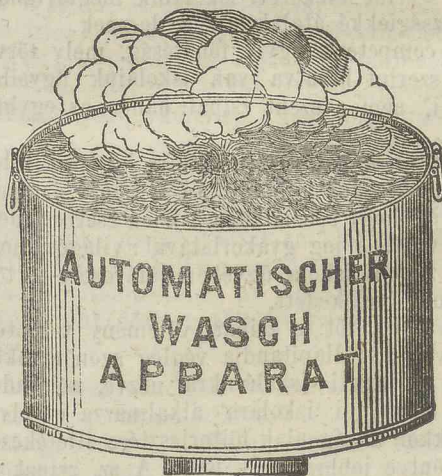
Pajna Ferencz, jegyző.

NEM HIVATALOS.

(59)

3—3

Önmozgó gőzmosóüstek.

Max, Bode & Comp. és F. W. Haardt
bécsi gépgyárából, egészen aczél lemezből, veresréz fenékkal, magyar és német használati utasítással, kaphatók:
Maros-Vásárhelytt Bucher és Tellmann vasüzletében.

Megrendelhetők továbbá gunya fecsaró és mangorló gépek is.

(52)

3—3

M.-Vásárhelytt kapható Fogarasi J.D. kereskedésében

A valódi,

orsz. szab. legujabban ő Felsége által

kiváltsággal kitüntetett, az **orvosikartól megvizsgált, sikeresnek talált**, s ezerféleképen kipróbált **titkos-szer: a patkányok, házi-s mezei-egerek, vakondok és svábok teljes kiirtására** (melyet sokfelé megpróbáltak hamisan utánozni s árulni) **hamisítatlan minőségben Debreczenben egyedül Csanak József; Pesten: Sneider J. lipót-utczai kereskedésében kapható. Egy nagy bádóg 1 frt; kis bádóg 80 kr.**

Egyes bádógmegrendelések is utánvételt mellett gyorsan teljesítenek. Ugyanott kapható: **czitrom-kenőcs**, egyedüli szer a **fagyhólyagok és tyukszem ellen**, egy tegli: 50 kr.